

รายงานผลการดำเนินงานเฝ้าระวังผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน

Acute Flaccid Paralysis (AFP)

วันที่ 1 – 28 กุมภาพันธ์ 2569

(ข้อมูล ณ วันที่ 4 มีนาคม 2569)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ
กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สถานการณ์การรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) ในประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ของประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1 – 28 กุมภาพันธ์ 2569 พบว่ามีรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) ทั้งหมด 27 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันว่าไม่ใช่โปลิโอ 19 ราย คิดเป็นอัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ 0.20 ต่อแสนประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี (ตารางที่ 1) และ 8 ราย อยู่ระหว่างติดตามข้อมูลเพื่อสรุปผล

ตารางที่ 1 เกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคและเป้าหมายของการกวาดล้างโรคโปลิโอ ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ปี 2565 – 28 กุมภาพันธ์ 2569

การดำเนินการตามเกณฑ์ฯ	เป้าหมาย	2565	2566	2567	2568	2569 (ม.ค. – ก.พ.)
อัตราการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP report rate)		0.96	1.77	1.70	1.79	0.28
อัตราการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน ที่ไม่ใช่โปลิโอ (Non Polio AFP rate)	>2/100,000 ประชากรอายุ <15 ปี	0.68	1.69	1.63	1.64	0.20
ความครบถ้วนของการรายงาน Zero report	ร้อยละ 90	99.52	99.04	98.01	98.67	98.87
ความทันเวลาของการรายงาน Zero report	ร้อยละ 90	99.52	99.04	98.01	98.34	98.55
สอบสวนโรคผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน ภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากได้รับรายงาน	ร้อยละ 90	96.97	96.57	96.36	98.28	96.30
เก็บตัวอย่างอุจจาระได้ตามเกณฑ์ คือ 2 ตัวอย่างห่างกันอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ภายใน 14 วัน หลังมีอาการอ่อนแรง	ร้อยละ 80	61.62	69.71	70.30	72.99	77.78
ติดตามอาการผู้ป่วยเมื่อครบ 60 วัน เพื่อตรวจสอบว่าผู้ป่วยยังมีอาการอ่อนแรงอยู่หรือไม่ (เฉพาะผู้ป่วยที่ครบกำหนดติดตาม 60 วัน)	ร้อยละ 80	52.53	41.89	32.12	60.92	ยังไม่ครบกำหนดติดตาม

เมื่อพิจารณารายเขตสุขภาพ ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2569 พบว่าเขตสุขภาพที่มีสัดส่วนของจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยได้ตามมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนด ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 1 (ร้อยละ 25) และเขตสุขภาพที่ 10 (ร้อยละ 20) (ตารางที่ 2 และ 3)

ตารางที่ 2 จำนวนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลันที่ไม่ใช่โปลิโอ (Non-polio AFP) ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน จำแนกรายเขตสุขภาพ ปี 2569 (1 ม.ค. – 28 ก.พ.)

เขตสุขภาพ	จำนวนจังหวัดภายในเขตสุขภาพ	จำนวนจังหวัดที่รายงาน AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ $\geq 2/100,000$ ประชากรอายุ <15 ปี	ร้อยละของจังหวัดที่รายงาน AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ $\geq 2/100,000$ ประชากรอายุ <15 ปี	ประเมินความเสี่ยงด้านการเฝ้าระวังเพื่อตรวจจับโปลิโอ/AFP ปี 2569	ประเมินความเสี่ยงด้านการเฝ้าระวังเพื่อตรวจจับโปลิโอ/AFP ปี 2568
1	8	2	25%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (25%)
2	5	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (20%)
3	5	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (40%)
4	8	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (38%)
5	8	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (25%)
6	8	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง (60%)
7	4	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (0%)
8	7	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (29%)
9	4	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (25%)
10	5	1	20%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงต่ำ (80%)
11	7	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (43%)
12	7	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (29%)
13	1	0	0%	เสี่ยงสูง	เสี่ยงสูง (0%)

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงด้านการเฝ้าระวังเพื่อตรวจจับโปลิโอ/AFP

เสี่ยงต่ำ หมายถึง ร้อยละของจังหวัดที่รายงาน AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ $\geq 2/100,000$ ประชากรอายุ <15 ปี ได้ $\geq 80\%$

เสี่ยงปานกลาง หมายถึง ร้อยละของจังหวัดที่รายงาน AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ $\geq 2/100,000$ ประชากรอายุ <15 ปี ได้ 60 - 79%

เสี่ยงสูง หมายถึง ร้อยละของจังหวัดที่รายงาน AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ $\geq 2/100,000$ ประชากรอายุ <15 ปี ได้ < 60%

ตารางที่ 3 ตารางการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) และความครอบคลุมของวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ จำแนกรายจังหวัด ปี 2569 (1 ม.ค. – 28 ก.พ.)

เขต	จังหวัด	เป้าหมายการรายงานผู้ป่วย AFP อย่างน้อย ราย/ปี	จำนวนผู้ป่วย AFP ที่รายงาน ทั้งหมด (ราย)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	ความครอบคลุม วัคซีน IPV**	ความครอบคลุม วัคซีน OPV3**
1	แพร่	1	1	2.15	2.15	90.66	83.88
1	ลำพูน	1	1	2.11	2.11	94.98	94.49
1	เชียงราย	4	1	0.58	0.58	92.79	91.10
1	เชียงใหม่	5	0	0.00	0.00	82.41	78.47
1	ลำปาง	2	0	0.00	0.00	95.05	92.31
1	แม่ฮ่องสอน	1	0	0.00	0.00	94.89	89.17
1	น่าน	2	0	0.00	0.00	88.58	77.63
1	พะเยา	2	0	0.00	0.00	89.24	81.52
2	เพชรบูรณ์	3	0	0.00	0.00	95.57	92.45
2	พิษณุโลก	3	0	0.00	0.00	90.78	87.52
2	สุโขทัย	2	0	0.00	0.00	93.09	91.82
2	ตาก	3	0	0.00	0.00	95.18	92.98
2	อุตรดิตถ์	2	0	0.00	0.00	95.68	93.38
3	นครสวรรค์	3	1	0.73	0.00	91.99	86.15
3	กำแพงเพชร	3	0	0.00	0.00	95.94	94.64
3	พิจิตร	2	0	0.00	0.00	93.97	94.21
3	อุทัยธานี	1	0	0.00	0.00	93.94	90.83
3	ชัยนาท	1	0	0.00	0.00	95.80	94.80
4	นนทบุรี	4	1	0.60	0.60	83.04	74.94
4	ปทุมธานี	4	1	0.56	0.56	83.61	78.60
4	อ่างทอง	1	0	0.00	0.00	95.96	91.46
4	พระนครศรีอยุธยา	3	0	0.00	0.00	93.60	92.18
4	ลพบุรี	2	0	0.00	0.00	96.38	92.10
4	สระบุรี	2	0	0.00	0.00	92.49	84.48
4	สิงห์บุรี	1	0	0.00	0.00	95.21	95.53
4	นครนายก	1	0	0.00	0.00	89.95	91.36

หมายเหตุ : *อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ

**ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) <https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-report-detail/>

เขต	จังหวัด	เป้าหมายการ รายงานผู้ป่วย AFP อย่างน้อย ราย/ปี	จำนวนผู้ป่วย AFP ที่รายงาน ทั้งหมด (ราย)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	ความครอบคลุม วัคซีน IPV**	ความครอบคลุม วัคซีน OPV3**
5	กาญจนบุรี	3	2	1.58	0.79	84.36	75.26
5	ประจวบคีรีขันธ์	2	1	1.22	0.00	93.91	87.61
5	นครปฐม	3	0	0.00	0.00	90.45	88.16
5	ราชบุรี	3	0	0.00	0.00	92.29	87.07
5	สุพรรณบุรี	3	0	0.00	0.00	90.80	89.75
5	เพชรบุรี	2	0	0.00	0.00	92.36	91.37
5	สมุทรสาคร	2	0	0.00	0.00	92.50	83.13
5	สมุทรสงคราม	1	0	0.00	0.00	97.64	97.64
6	ระยอง	3	2	1.54	1.54	94.99	94.64
6	สมุทรปราการ	4	1	0.51	0.00	95.55	93.90
6	ฉะเชิงเทรา	3	0	0.00	0.00	97.88	95.09
6	ปราจีนบุรี	2	0	0.00	0.00	87.77	87.59
6	สระแก้ว	2	0	0.00	0.00	94.88	92.36
6	จันทบุรี	2	0	0.00	0.00	93.01	89.64
6	ชลบุรี	6	0	0.00	0.00	83.86	80.74
6	ตราด	1	0	0.00	0.00	94.54	93.82
7	ขอนแก่น	5	1	0.40	0.40	88.23	84.79
7	กาฬสินธุ์	3	0	0.00	0.00	93.71	92.93
7	มหาสารคาม	3	0	0.00	0.00	91.95	86.55
7	ร้อยเอ็ด	4	0	0.00	0.00	91.00	87.10
8	อุดรธานี	5	2	0.87	0.00	95.80	94.42
8	สกลนคร	4	1	0.57	0.57	88.21	82.24
8	เลย	2	0	0.00	0.00	92.37	91.42
8	หนองบัวลำภู	2	0	0.00	0.00	85.64	77.68
8	หนองคาย	2	0	0.00	0.00	99.11	98.66
8	บึงกาฬ	2	0	0.00	0.00	92.25	88.54
8	นครพนม	3	0	0.00	0.00	89.75	86.75
9	สุรินทร์	5	1	0.47	0.47	93.61	91.85
9	บุรีรัมย์	5	0	0.00	0.00	95.21	91.80
9	ชัยภูมิ	4	0	0.00	0.00	90.83	88.94
9	นครราชสีมา	8	0	0.00	0.00	95.01	89.77

หมายเหตุ : *อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ

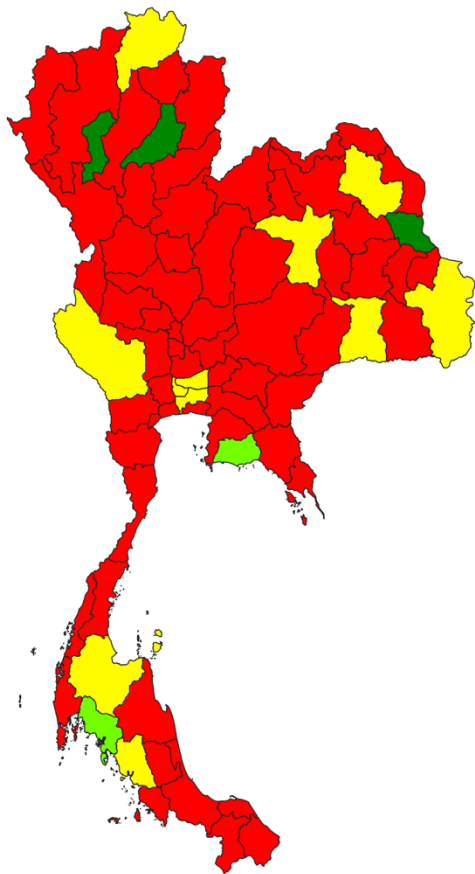
**ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) <https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-report-detail/>

เขต	จังหวัด	เป้าหมายการรายงานผู้ป่วย AFP อย่างน้อย ราย/ปี	จำนวนผู้ป่วย AFP ที่รายงาน ทั้งหมด (ราย)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	อัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอ (ต่อ 100,000 ประชากร อายุต่ำกว่า 15 ปี)	ความครอบคลุม วัคซีน IPV**	ความครอบคลุม วัคซีน OPV3**
10	มุกดาหาร	2	3	5.55	5.55	95.45	92.65
10	อุบลราชธานี	6	1	0.34	0.34	89.89	85.72
10	อำนาจเจริญ	2	0	0.00	0.00	91.12	89.25
10	ศรีสะเกษ	5	0	0.00	0.00	89.01	86.38
10	ยโสธร	2	0	0.00	0.00	89.65	84.71
11	สุราษฎร์ธานี	4	2*	1.11	0.55	91.24	86.84
11	กระบี่	2	1	1.07	1.07	96.30	95.27
11	นครศรีธรรมราช	5	1*	0.41	0.00	87.89	79.35
11	ชุมพร	2	0	0.00	0.00	91.92	90.19
11	ระนอง	1	0	0.00	0.00	95.71	92.23
11	พังงา	1	0	0.00	0.00	91.24	88.50
11	ภูเก็ต	2	0	0.00	0.00	81.58	71.71
12	ตรัง	3	1	0.98	0.98	96.33	95.48
12	พัทลุง	2	0	0.00	0.00	96.64	95.19
12	นราธิวาส	4	0	0.00	0.00	59.86	47.74
12	ปัตตานี	4	0	0.00	0.00	48.76	39.90
12	ยะลา	3	0	0.00	0.00	61.46	55.05
12	สตูล	2	0	0.00	0.00	94.91	90.11
12	สงขลา	5	0	0.00	0.00	90.14	85.71
13	กรุงเทพมหานคร	14	1	0.15	0.00	0.00	0.00

หมายเหตุ : *อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ

**ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) <https://hdc.moph.go.th/center/public/standard-report-detail/>

ในภาพรวมระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2569 จังหวัดที่มีอัตราการรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอได้ตามเกณฑ์ คือ ไม่น้อยกว่า 2 ต่อแสนประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 3 จังหวัด (ร้อยละ 3.90) มี 2 จังหวัด (ร้อยละ 2.60) อัตราการรายงานมากกว่า 1 แต่น้อยกว่า 2 มี 11 จังหวัด (ร้อยละ 14.29) อัตราการรายงานน้อยกว่า 1 และมี 61 จังหวัด (ร้อยละ 79.22) ที่ไม่มีรายงานผู้ป่วย AFP ที่ไม่ใช่โปลิโอแม้แต่เพียงรายเดียว โดยจังหวัดที่มีอัตราการรายงานผู้ป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ มุกดาหาร (5.55 ต่อประชากรแสนคนที่อายุต่ำกว่า 15 ปี) แพร่ (2.15) ลำพูน (2.11) ระยอง (1.54) และกระบี่ (1.07) (รูปที่ 1)

	อัตราการรายงานปี 2569	จำนวนจังหวัด
	≥ 2 ต่อ 100,000 ปชก < 15 ปี	3
	1- < 2 ต่อ 100,000 ปชก < 15 ปี	2
	<1 ต่อ 100,000 ปชก < 15 ปี	11
	ไม่มีการรายงานผู้ป่วย AFP	61

รูปที่ 1 อัตราการรายงานผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกเฉียบพลันที่ไม่ใช่โปลิโอ (Non-Polio AFP rate) สสมรายจังหวัด (วันที่ 1 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2569 N=19 ราย)

สรุปและขอเสนอแนะ

ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2569 ภาพรวมการรายงานผู้ป่วย AFP ยังไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนด โดยมีเพียง 3 จังหวัดที่มีการรายงานได้ตามเป้าหมาย สำหรับเดือนกุมภาพันธ์ มีรายงานผู้ป่วย AFP เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนหน้าจำนวน 17 ราย และเพื่อให้การเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP มีความเข้มแข็ง และเป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อให้มั่นใจว่าประเทศไทยมีระบบเฝ้าระวังที่ดี ที่สามารถตรวจจับผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็ว และเพื่อยืนยันสถานะปลอดโรคโปลิโอ ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

สำหรับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

1. สื่อสารกับโรงพยาบาลในพื้นที่ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หากพบผู้ป่วยที่มีอาการแขนขา หรือทั้งแขนและขา ข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้างอ่อนแรงแบบเฉียบพลันทุกกรณี ยกเว้นอ่อนแรงจากอาการบาดเจ็บรุนแรง (Trauma) ให้ดำเนินการตรวจร่างกาย สอบสวนโรคเฉพาะราย และเก็บตัวอย่างอุจจาระส่งตรวจ เพื่อยืนยันว่าผู้ป่วยรายดังกล่าวไม่ใช่ผู้ป่วยโปลิโอจริง และรายงานเข้าสู่ระบบเฝ้าระวังทันที
2. กำกับติดตามการรายงาน Zero report จากโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นประจำทุกสัปดาห์ และรวบรวมข้อมูลส่งไปยังสำนักงานป้องกันควบคุมโรค/สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง
3. ควรมีการอบรมทบทวนองค์ความรู้ และแนวทางในการเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
4. สำรวจความครอบคลุมของวัคซีนโปลิโอในกลุ่มเป้าหมาย และเร่งรัดการให้วัคซีนโปลิโอในกลุ่มเป้าหมายให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมากกว่าร้อยละ 90
5. จังหวัดที่ยังไม่มีรายงานผู้ป่วย หรือรายงานไม่ได้ตามเป้าหมาย ควรทำการค้นหาผู้ป่วย AFP ย้อนหลังอย่างน้อย 3 เดือน ในโรงพยาบาลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ มุ่งเน้นโรงพยาบาลใหญ่ที่มีศักยภาพในการดูแลผู้ป่วยกล้ามเนื้ออ่อนแรง และหากพบผู้ป่วยควรทำการสอบสวนและเก็บตัวอย่างอุจจาระยืนยัน รวมถึงติดตามอาการอ่อนแรงตามเกณฑ์มาตรฐาน

สำหรับสำนักงานป้องกันควบคุมโรค/สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง

1. ควรทำการทบทวนการรายงานผู้ป่วย AFP เป็นระยะๆ หากไม่มีการรายงานผู้ป่วย AFP หรือรายงานไม่ได้ตามเป้าหมายในจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ ควรมีการลงพื้นที่เพื่อกำกับติดตาม ทำการทบทวนระบบเฝ้าระวัง และทบทวนข้อมูลผู้ป่วยโดยดูเวชระเบียนย้อนหลัง (Retrospective case review)
2. กำกับติดตามการรายงาน Zero report จากจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบเป็นประจำทุกเดือน และรวบรวมข้อมูลส่งไปยังกองระบาดวิทยา

ผู้สุรปรายงาน : ฤทธิชัย ใจผ่อง/ ปุณยาพร นนท่มุติ/ ภาวินี ดั่งเงิน
กองระบาดวิทยา